

Isan, No Footprints In The Blue Sky #1

Geliefde Meester,

Op een avond ging Isan naar Hyakujö toe die tot laat in de stilte van de bergtempel zat.

'Wie ben jij?' vroeg Hyakujö.

'Reiyu', antwoordde Isan.

'Pook in het vuur', instrueerde Hyakujö.

Isan deed wat hem was gezegd en zei: 'Ik vind geen gloeiende stukjes hout meer.' Hyakujö pakte de tang en terwijl hij diep onderin pookte, haalde hij een klein brandend stukje hout naar boven dat hij aan Isan liet zien en zei: 'Alleen dit nog, zie je wel!'

Isan werd plotseling verlicht. Hij boog diep en vertelde zijn realisatie aan Hyakujö, die zei: 'Je hebt een kruispunt bereikt in de boeddha hoedanigheid; je moet tijd en causaliteit gaan waarnemen. Als de tijd er rijp voor is, dan word je je dat bewust, net als het je iets herinneren wat je bent vergeten. Het is dan niet van anderen afkomstig. Daarom, als je verlicht bent, maakt je oorspronkelijke natuur zichzelf kenbaar. Je hebt het nu bereikt – ontwikkel het zorgvuldig.'

Maneesha, vandaag beginnen we met een nieuwe serie toespraken over Zen, speciaal over de Meester Isan. De naam van de serie geeft je een indicatie wat voor een man Isan was. De titel van de serie is: *Geen voetafdrukken in de blauwe lucht*. Hij was als meester zo geweldig als iemand maar kan zijn, maar hij heeft noch belangrijke geschriften noch belangrijke commentaren achtergelaten. Isan functioneerde precies zo als Boeddha heeft gezegd dat een authentieke meester zou moeten doen – als een vogel in de blauwe hemel verdwijnen zonder een spoor na te laten.

Waarom dit idee van geen voetafdrukken? Het houdt belangrijke implicaties in. Het betekent dat een groot meester geen navolging creëert: hij maakt in de lucht niet voor iedereen een pad. Hij vliegt door de lucht, hij geeft je een verlangen om te vliegen en verdwijnt in het blauw van de lucht – een drang in jouw scheppend te ontdekken wat het is in het oneindige te verdwijnen.

Isan volgde precies na wat Boeddha had gezegd. Hij is een geweldig meester, maar bijna vergeten. Wie herinnert zich de mensen geen grote navolging hebben gecreëerd, die geen georganiseerde godsdiensten gevestigd, die niet hun opvolgers hebben gekozen, die van hun religie geen politiek hebben gemaakt, een macht in de materiële wereld. Isan deed niets van dat alles. Hij leefde eenvoudig in stilte. Natuurlijk trok hij duizenden discipelen aan, maar daar kon hij niets aan doen. Je kunt hem dat niet verwijten – het was gewoon de magnetische kracht die hij was geworden door op te gaan in verlichting. Het licht scheen tot aan verre landen en zij die konden zien gingen op weg naar een kleine plek, verborgen in het bos, waar Isan leefde. Gaandeweg leefde er duizenden discipelen in het bos – en Isan had niemand geroepen. Ze waren uit zichzelf gekomen.

En onthoud het verschil: als je uit jezelf komt, kom je totaal. Als je geroepen wordt, is er een terughoudendheid, een vrees dat je misschien wordt gedomineerd. Maar als je uit jezelf komt dan heb je je leven geleefd en ken je het onbetekenende ervan. Je komt vanuit een diep inzicht dat het leven niets te bieden heeft. Je komt helemaal en totaal – en met een innerlijke drang, want je kunt nooit weten: morgen ben je misschien niet meer op deze aarde. De dood kan elk moment aankloppen, het is onvoorspelbaar. Het komt zelden de persoon waarschuwen: 'Ik kom eraan.' Soms gebeurde het, in verhalen...

Het volgende moment is niet zeker. Alles wat je hebt is *dit* moment. Strooi je bewustzijn dus niet in het rond; concentreer het op dit moment. Als je werkelijk de uiteindelijke bron van het zijn wil kennen en de enorme zegeningen ervan, is dit enkele moment genoeg. Volg niet de voetafdrukken van een ander. De waarheid kun je niet overnemen, noch het pad dat het ander heeft gevolgd. Je moet een maagdelijk gebied van je eigen innerlijke ruimte binnengaan, waar niemand op geen enkele manier kan binnenkomen.

Hoe dieper je gaat, hoe meer je alleen bent. Vriend en vijand, familie en maatschappij vallen geleidelijk allemaal weg naarmate je je *mind* laat schieten. Als de mind eenmaal heeft opgehouden te bestaan, ben je aan totale alleenheid overgeleverd. En deze alleenheid is zo een geweldige vreugde... Onthoud dat het geen eenzaamheid is. Eenzaamheid houdt het verlangen naar de ander in. Alleenheid is in zichzelf een vervulling. Een is genoeg, het hele universum is één. Dus alles wat de woordenboeken erover zeggen is volkomen fout. Ze geven alleenheid en eenzaamheid dezelfde betekenis – dat is niet waar.

Voor zover het gaat om existentiële ervaring, leefde Isan alleen. Maar zijn alleenheid werd zo een stralende grootsheid dat mensen uit zichzelf naar hem toe kwamen, naar zijn enorme stilte, naar deze onmetelijk schitterende waarheid.

Deze mens is thuisgekomen; misschien vind je je weg ook door alleen maar in zijn tegenwoordigheid te zijn. Hij wijst je de weg niet, maar in zijn tegenwoordigheid zijn vele dingen mogelijk. Het ene is dat je ervan overtuigd zult raken dat de ervaring van verlichting geen fantasie is van dichters of een filosofisch systeem van filosofen. Het is een authentieke bewustwording. Je kunt het voelen, je kunt het bijna aanraken en als je hart open is, kun je ervaren dat je hart van vreugde danst. Je hele leven krijgt vleugels in de nabijheid van een mens als Isan.

Dus er kwamen duizenden. Maar Isan had geen enkele aanwijzing gegeven; daarom heb ik uit een uitspraak van Boeddha de titel gekozen: *Isan: zonder een spoor aan de blauwe hemel*. Hij fladderde gewoon rond in de lucht, diegenen aantrekkelijk die vergeten waren dat ze konden vliegen; diegenen provocerend, uitdagend die hun luchtruim, hun vrijheid waren vergeten. En dan verdween hij het verre luchtruim in, het blauw in, geen voetstap achterlatend, maar wel een geweldige drang naar die dimensies te gaan waar *jij* niet meer bestaat. Als jij er niet meer bent is dat de ultieme bewustwording van waarheid. Jij bent de barrière, jij bent het probleem. Jij bent het *enige* probleem. Naarmate jij verdwijnt, komt er iets in jou tevoorschijn dat eeuwig is, dat je niet je zelf kunt noemen, iets in je dat deel uitmaakt van de hele kosmos. Wat je gewend was je zelf te noemen was alleen maar stof.

Voordat ik de soetra's behandel, een korte inleidende opmerking over het leven van Isan: *Isan Reiyu, ook bekend onder de naam Kuei-shan Ling-yu, leefde van 771 tot 853. Hij ging van huis weg om monnik te worden toen hij vijftien was en studeerde bij de plaatselijke Vinaya meester in wat tegenwoordig de Fukien provincie heet.*

Er zijn dingen die misschien onbelangrijk lijken, maar die ik voor het inzicht van grote betekenis ervaar. Hij ging weg van huis toen hij vijftien was... er was toen een totaal andere wereld, een totaal andere drang in de mensheid. Wat is nou een vijftien jaar oude jongen...? Maar de drang was vast zo wijdverbreid en zo zwaar aanwezig in de atmosfeer dat zelfs een vijftien jaar oude jongen er de juiste intelligentie voor had; hij vat dan vlam. Men zegt dat er mensen zijn die dezelfde dwaasheid steeds maar blijven herhalen, maar nooit iets leren. Daarom herhaalt de geschiedenis zich. Dat komt door de deze idioten;

anders is er geen reden dat de geschiedenis zich herhaalt. Ze brengt altijd een nieuwe dageraad – niet oud, bedorven, afgeleefd, totaal uitgeput. Maar de geschiedenis moet zich wel herhalen omdat idioten zichzelf lijven herhalen en zij zijn de makers van de geschiedenis. Het is een gebrek aan intelligentie dat het mogelijk maakt dat de geschiedenis zich herhaalt. Het gezegde luidt dat de onintelligente mensen niet leren van hun eigen fouten, maar dat de intelligente mensen zelfs kunnen leren van de fouten van een ander. En de mens die van de fouten van een ander kan leren heeft een geweldig vermogen. Op de leeftijd van vijftien zal Isan zeker van de fouten van anderen hebben geleerd. Hij zal vast en zeker zijn ouders, zijn burens, zijn leraren nauwkeurig hebben gadeslagen – hun levenloze levens, hun onbetekenende levensgang, geen gevoel voor richting behalve beproevingen en lijden. Alles wat ze bezitten is een veelbelovende verwachting die misschien in de toekomst wordt vervuld, misschien in het volgende leven of misschien in het paradijs. Maar dit leven wordt lijden, dat kan niet anders. Het is de aard van het leven en ze hebben het geaccepteerd. Op de leeftijd van vijftien ging van huis weg. Hij zou niet dezelfde fouten maken die ieder ander maakte.

Hij ging van huis weg om monnik te worden toen hij vijftien was en studeerde bij de plaatselijke Vinaya meester. Een Vinaya meester is alleen maar een rabbi, een pundit, een geleerde. Vinaya is de titel van de Boeddhistische geschriften. Het woord 'vinaya' als zodanig betekent nederigheid en Boeddha leert dat nederig zijn is dicht bij de natuur zijn. Al zijn geschriften – en er zijn vele – zijn de Vinaya geschriften genoemd omdat de fundamentele lering ervan, vanuit verschillende gezichtshoeken, dezelfde is: gewoon niemand zijn, gewoon bereid zijn te verdwijnen in het blauw van de hemel zonder een spoor na te laten. Hij was kennelijk op zoektocht; hij ging studeren bij de plaatselijke Vinaya meester. Een jongen van vijftien jaar weet niet waar hij naar toe moet gaan. Wie er ook in die plaats waren, hij ging dus naar de beroemdste en meest ontwikkelde geleerde.

Hij werd op drieëntwintigjarige leeftijd tot geestelijke gewijd in Hangchow. Ingewijd worden betekent dat hij nu een absolute verplichting aangaat zichzelf te ontdekken. Hij verklaart nu aan de wereld: 'Help me niet op het verkeerde pad te raken.' Het is een mededeling van zijn kant over zijn diepste verlangen. Het wordt nu in de gemeenschap bekend dat hij een zoeker is en in die dagen werden zoekers op alle mogelijke manieren door de maatschappij geholpen – met eten, kleding, onderdak. Het leek alsof de hele maatschappij zich bewoog rond dat centrale verlangen een boeddha te worden. Als de omstandigheden hen nu niet de gelegenheid gaven, wachtten de mensen op de juiste omstandigheden opdat ze konden verdwijnen in de blauwe lucht.

Tegenwoordig zijn we in die zin heel klein. Onze verlangens gaan uit naar geld, onze verlangens gaan uit naar mooie huizen, onze verlangens gaan uit naar succes in de wereld – roem, aanzien, politieke macht. In termen van spirituele vaardigheid zijn we beslist weggezaakt. In die oude tijd waren de mensen arm, zonder wetenschap, zonder technologie, maar toch waren ze superieur in de zin dat hun hele hunkering gericht was op het zoeken naar de betekenis van het leven. En iedereen die naar de betekenis van het leven zocht... die kon je tenminste helpen als je zelf niet zo ver kon gaan. Iemand helpen die op zoek was naar de waarheid, werd op zichzelf als een grote deugd beschouwd.

En ik keur die idee goed. Een maatschappij moet bestaan... natuurlijk kan iedereen geen monnik zijn tenzij mijn benadering wordt gevolgd. En het is wat moeilijk om in je gewone leven een getuige te blijven. Het is gemakkelijker om een getuige te zijn als je in een klooster leeft of als je een monnik bent en je niets hebt te maken met het gewone leven. Je verdient

geen geld, je hebt geen macht, je leeft gewoon van het bedelen – maar één maaltijd per dag. Omdat de maatschappij zo arm was, zei Boeddha tegen zijn ingewijde monniken: ‘Je moet je eigen maaltijd bij elkaar zien te krijgen’ – in vierentwintig uur was maar één maaltijd toegestaan – ‘bij zeven woningen. Gewoon beetje bij beetje zodat je voor niemand een last wordt

Maar één monnik die bij zeven woningen gaat bedelen is geen last, want elk huis geeft hem maar zo’n klein beetje. Door dit gegeven waren de zoekers en onderzoekers niet betrokken bij werkzaamheden en verspilden geen tijd. Hun totale energie moest op een enkel punt worden gericht, hun diepste wezen. De maatschappij behoorde hen wel te helpen omdat hun groeiende bewustzijn de maatschappij ook zal helpen.

Het kan zijn dat je het al dan niet weet: de weinig boeddha’s die de geschiedenis heeft opgeleverd, hebben je bewustzijn versterkt zonder dat je het weet. Zonder hen zou je nog steeds in het oerwoud zitten. Je hebt niets gedaan, maar de atmosfeer is door iedere boeddha veranderd. Hij heeft uit overvloed zoveel gegeven... denk niet dat een stuk brood voldoende is om het hem te vergoeden. We kunnen het hem op geen enkele manier vergoeden; zijn bijdrage aan het menselijk bewustzijn is zo enorm en zijn zorgzaamheid... Boeddha zei tegen zijn monniken: ‘Zorg dat je ene maaltijd uit zeven huizen afkomstig is en blijf nooit langer dan drie dagen in een dorp. Ga verder, want als je in één dorp blijft, word je voor de mensen misschien een blok aan het been. Elke dag moeten ze je iets geven. Vertrek voordat ze door jou geïrriteerd raken.’

En dit is een enorm psychologisch inzicht, want mensen hebben vier dagen nodig om vertrouwd te raken met personen en plaatsen. Als je verhuist, heb je vier dagen nodig om op je gemak te raken met je nieuwe huis. Voordat het dorp vertrouwd wordt, moet je weggaan. Je bent een buitenstaander, je mag niet vertrouwd, vriendschappelijk worden. Je moet een vreemdeling blijven. Je hebt het pad gekozen van een vreemdeling te zijn.

Nadat hij op drieëntwintigjarige leeftijd tot geestelijke was gewijd in Hangchow, reisde hij naar Chiang-si en werd een discipel van Hyakujō.

Hij vond de meester. De geschoolde leraren die hij beslist tegenkwam, konden zijn honger niet stillen. Zij konden hem niet geven waar hij om vroeg. Hij vroeg niet naar meer kennis; hij was op zoek naar degene die weet. Hij was erin geïnteresseerd onderzoek te doen naar de absolute structuur van de kenner, van de getuige.

De geleerden kunnen dat uiteraard niet. Zij kunnen prachtige citaten aanhalen, maar ze kunnen het boeddhaschap niet uitstralen. Ze vormen zelf geen argument voor hun eigen citaten, ze zijn zelf geen ondersteuning voor hun eigen geleerdheid. Hun hele leven is zo gewoon; het toont niet de gratie en de schoonheid en de gelukzaligheid van datgene waarover ze praten. Dus elke intelligente zoeker is zich er spoedig van bewust dat deze man alleen woorden heeft; hij kent de betekenis niet. Hij huist in een dood lichaam maar hij is er zich niet van bewust dat de persoon in kwestie dood is.

Alle geleerden in de wereld zijn grafdelvers. Ze graven diep in graven en vinden de beenderen van allerlei mensen, maar ze graven nooit diep in zichzelf. Ze vinden misschien de beenderen van Boeddha... ze gaan zelfs de beenderen vereren als ze die vinden.

In Sri Lanka, in Kandy, hebben ze een grote tempel gewijd aan een tand van Boeddha. Zelfs wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat het geen tand is van een menselijk wezen, hij is te groot; hij kan alleen van een dier zijn. Maar wie maakt zich daar druk om? Kandy trekt meer pelgrims naar Sri Lanka dan iedere andere tempel omdat het een tand heeft van Gautam Boeddha.

Geleerden lijken soms wel gek. In Srinagar in Kasjmir was een haar die werd toegedacht aan Hazrat Mohammed. Moslims vereerden die want het was het enige overblijfsel van het lichaam van Mohammed. Niemand weet van wie die haar was en er is geen manier om te bewijzen dat het de haar van Mohammed is. Maar een paar jaar geleden werd die gestolen. Er was toen over de hele wereld grote beroering onder de Moslims. Die moskee, de Hazrat Bal... *bal* betekent haar; zelfs de *bal* wordt Hazrat genoemd – “eerbied voor haar.” En het was zo’n moeilijke situatie. Rellen braken uit omdat de Moslims beslist dachten dat de Hindoes het hadden gedaan. En de Hindoes vormen een hele kleine minderheid in Kasjmir. Alhoewel zelfs Hindoe leiders in Kasjmir steeds weer verklaarden: ‘We zijn helemaal niet geïnteresseerd in jullie religie’, hielp het niet.

Tenslotte moest de Indiase minister-president Jawaharlal Nehroe de legercommandant met een grote troepenmacht sturen om de moskee te omsingelen en er hoe dan ook in slagen de haar weer terug te brengen.

Hoe kun je dat nu voor elkaar krijgen? Het werd hoe dan ook klaargespeeld: iemands haar werd in de lege buis gelegd. Iedereen is nu blij dat de haar teruggevonden is. Wat is dat voor een dwaasheid...? Wat wil je met die haar doen? Zelfs als je het hele hoofd van Mohammed vindt, helpt dat ook niet. Maar mensen zijn geïnteresseerd in absolute dwaasheden, zijn er zo in betrokken, en dit komt door de geleerden, de zogenaamde wetenschappers die de massa uitdagen.

Isan moet van de ene leraar naar de andere leraar gegaan zijn. Hij ging verder, uitkijkend naar een mens van essentie, die geen Boeddhist is maar een Boeddha, die in geen enkele hypothese gelooft – die *weet*. En toen hij bij Hyakujö kwam, gebeurde er onmiddellijk iets. Hij vond de meester.

Op deze manier gingen studenten, discipelen, enthousiasten op zoektocht, van het ene naar het andere klooster, van de ene naar de andere monnik. Er bestaan geen zichtbare tekenen, geen certificaten die zeggen wie verlicht is. Je moet vanuit je eigen hart iemand vinden in wiens aanwezigheid je hart gaat dansen. Het is een innerlijke ontdekking – iemand in wiens aanwezigheid je hele leven tot licht wordt, in wiens aanwezigheid je mind beslist is verdwenen alsof het een schaduw was en volslagen stilte over je komt.

Toen hij bij Hyakujö kwam werd hij meteen een discipel.

Later stuurde Hyakujö Isan als abt naar Mount. Isan leefde aanvankelijk als een kluzenaar in de vrije natuur, maar geleidelijk begon hij discipelen te trekken; die groeiden tenslotte uit tot een getal van duizend. Isan onderwees meer dan veertig jaar in Mount.

Dit was alleen maar een kleine biografische opmerking. Dan nu de soetra’s.

Op een avond ging Isan naar Hyakujö toe die tot laat in de stilte van de bergtempel zat.

‘Wie ben jij?’ vroeg Hyakujö.

‘Reiyu’, antwoordde Isan.

‘Pook in het vuur’, instrueerde Hyakujö. Isan deed wat hem was gezegd en zei: ‘Ik vind geen gloeiende stukjes hout meer.’ – het vuur is helemaal uit, ik vind geen gloeiende stukjes hout meer.

Hyakujö pakte de tang en terwijl hij diep onderin pookte, haalde hij een klein brandend sinteltje naar boven dat hij aan Isan liet zien en zei: ‘Alleen dit nog, zie je wel!’ – je ging niet diep genoeg.’

Op een rustige avond in een bergtempel... met alles heeft de meester een doel. Hij vroeg Isan te kijken of er nog vuurresten in de houtblokken zaten. De nacht wordt kouder; kijk er even naar. Normaal is het een handeling van weinig betekenis. Isan deed wat hem was gezegd maar zei: ‘Ik vind geen gloeiende stukjes hout meer. De vuur is helemaal uitgegaan.’

Hyakujö pakte de tang...Zo is Zen – een directe manier van leren, geen woorden. Hyakujö pakte de tang en terwijl hij diep onderin pookte, haalde hij een klein brandend stukje hout naar boven dat hij aan Isan liet zien en zei: ‘Alleen dit nog, zie je wel!’ Je bent niet diep genoeg gegaan.’

Isan was plotseling verlicht... want dit was precies de situatie in zijn meditatie. Hij gaf zich er wel aan over, maar niet diep genoeg om het vuur van het leven te vinden. Onmiddellijk zonder iets te zeggen – over verlichting wordt niet gesproken – maar bij het zien van de handeling van Hyakujö dat door dieper te gaan hij een gloeiend stukje hout vond, moet Isan diep in zichzelf gegaan zijn. Hij had gemediteerd, maar was vast niet diep genoeg gegaan om het levende vuur te vinden.

Isan was plotseling verlicht.

Het is voor rationele mensen heel moeilijk te begrijpen hoe verlichting plotseling kan gebeuren. Het gebeurt plotseling als je begrijpt hoe zenmeesters uit elke situatie een aanwijzing creëren wat niet met woorden kan worden gezegd. Met woorden zei hij steeds weer: ‘Ga diep!’ Maar dat kan alleen worden gezegd; het hangt er helemaal vanaf of je diep gaat of niet.

Hyakujö moet een hele duidelijke existentiële situatie creëren om Isan te laten zien dat hij niet diep genoeg is gegaan. En iets eenvoudigs – het zoeken van het stukje brandend hout – zorgde ervoor dat Isan zo diep mogelijk in zichzelf ging. Op die stille avond ontdekte hij zijn innerlijk vuur; hij werd verlicht. Het lijkt plotseling. Het is niet zo plotseling – jaren van studie, jaren van mediteren. Maar op het juiste moment brengt de meester je in een situatie die voor jou een aanwijzing is wat er ontbreekt.

Hij durfde niet tot zijn diepste centrum te gaan; hoe kun je anders het levende vuur mislopen? Je leeft! Hoe kun je dan je goddelijkheid mislopen, hoe kun je dan je boeddha mislopen?

Isan was plotseling verlicht. Hij boog diep en vertelde zijn realisatie aan Hyakujö, die zei: ‘Je hebt een kruispunt bereikt in de boeddha hoedanigheid; je moet tijd en causaliteit gaan waarnemen.’

Alhoewel hij verlicht was geworden, moet hij wortels geven aan zijn verlichting. Anders blijft het alleen een verre glimp, die gauw vergeten is of misschien alleen herinnerd als een echo, mijlen ver weg. Nu moet je die plotseling bloem in je met zorg water geven. Nu moet je de hele dag goed in de gaten houden dat je schat toeneemt, dat je innerlijke hemel zich steeds verder uitspreidt, dat je vleugels groeien, dat het moment voor de uiteindelijke gang van de dauwdruppel naar de oceaan dichterbij komt.

Hyakujö zei tegen hem: ‘Je hebt een kruispunt bereikt in de boeddha hoedanigheid; je moet tijd en causaliteit gaan waarnemen.’

Wees nu waakzaam. Wat je verlichting heeft teweeggebracht is een gewoon werelds iets. Je moet nu onthouden dat je plotseling verlicht werd door dieper te gaan; je kunt nog dieper gaan. In feite is er geen grenslijn waar je moet stoppen. Je kunt zo diep gaan dat je de diepte zelf wordt. Alleen dan heeft je verlichting wortel geschoten. Nu kan het niet meer worden vernietigd, het is geen bloem meer gebonden aan het jaargetijde.

Als de tijd er rijp voor is dan word je je dat bewust, net als het je iets herinneren wat je bent vergeten.

Wat je vandaag hebt gezien is de eerste glimp, die je op een kruising heeft gebracht. Je kunt nog steeds verdwalen, de andere wegen zijn nog steeds beschikbaar. Wees nu voorzichtig.

Wat het veroorzaakt heeft is het dieper gaan, dus ga door, steeds dieper en dieper. Stop nooit voordat je zelf de diepte bent geworden, alleen maar een lege afgrond. Dat is het moment dat de lente je wezen binnenkomt. Je zult het je dan realiseren dat je niet iets hebt bereikt; het is net als je iets herinneren dat je bent vergeten. Het was er altijd dus het is niet iets nieuws dat je hebt bereikt. Het is iets dat je zo lang geleden net vergeten dat je geen enkel idee hebt wanneer je het vergat. Nu heb je je het herinnerd. Op het moment dat je verlichting gewoon een herinnering wordt, wordt het je volledige ademhaling, wordt het je totale hartslag. Dan is je hele leven meditatie is. Je bent zonder enige inspanning, moeiteloos, een boeddha. Als er sprake is van enige inspanning, betekent het dat er iets ontbreekt. Als de boeddha natuurlijk is, ben je zelfs in je slaap een boeddha. Als je wakker, als je werkt, wat je ook doet – jouw geur van boeddhenschap hangt er dan om je heen.

Maar dit gebeurt alleen als je de grootst mogelijke diepte hebt bereikt en de bewustwording niet wordt opgevat als een prestatie maar alleen als een herinnering. Begin er dus niet over op te scheppen, want het is geen prestatie – waarover moet je opscheppen? Je laat jezelf gewoon ondergaan in deze nieuwe, verlaten, vergeten ruimte, die je absolute wezen is. En er gaan duizenden dingen gebeuren, maar jij bent niet de doener. Ze gebeuren dan gewoon omdat je aanwezigheid zulke diepten heeft bereikt. Als je getuige zijn de grootst mogelijke diepte heeft bereikt, gaan er bloemen bloeien, lotusbloemen gaan open – een dageraad is over je gekomen, je bent herboren. Je was dood, nu ben je levend. Een nieuw leven verspreid zich overal in je en brengt geweldige schoonheid en waarheid en goedheid met zich mee.

Het is dan niet van anderen afkomstig. Daarom, als je verlicht bent, maakt je oorspronkelijke natuur zichzelf kenbaar. Je hebt het nu bereikt – ontwikkel het zorgvuldig.

Dit is een heel belangrijke uitspraak van Hyakujō. Je kunt verlichting niet cultiveren, dat is gewoon bedrog. Je kunt lopen als een boeddha, je kunt erin slagen in een lotushouding te zitten – het kost je misschien wat tijd vanwege de botten... en speciaal mensen die uit het Westen komen vinden het moeilijker. In koudere landen worden stoeltjes bedacht; in warmere landen hebben ze er geen probleem mee op de grond te zitten. Maar in koudere landen is het moeilijk op de grond te zitten. Dus als Boeddha in de lotushouding zit, betekent dat niet dat je ook in de lotushouding moet zitten en alleen dan een boeddha wordt. Je kunt het oefenen – er zijn vele idioten die dat doen, zichzelf onnodig martelend.

Boeddhenschap is je natuur dus je kunt het niet cultiveren. Maar wat Hyakujō bedoelt is iets totaal anders. Hij zegt: *'Je hebt het nu bereikt – ontwikkel het zorgvuldig.'* Deze verworvenheid is zo nieuw, dat het mogelijk is terug te vallen in duisternis. Het is mogelijk weer te gaan denken dat het misschien een verbeelding is geweest. Er zijn allerlei mogelijkheden. De glimp die je hebt is heel vers en pril en je verleden van onwetendheid is erg lang – vier miljoen jaren; het heeft gewicht. Dit nieuwe inzicht kan door dit gewicht worden vernietigd. Deze nieuwe bloem die in je is gaan bloeien kan door een reusachtig verleden worden platgedrukt.

Je kunt verlichting niet cultiveren als je die niet hebt bereikt. Eerst moet je het dus bereiken – het lijkt vreemd – vang eerst de glimp op en bescherm die dan, cultiveer die; tref dan maatregelen zodat het verleden je niet overvalt, want de druk van het oude is heel zwaar en het nieuwe is altijd delicaat.

Onthoud dus dat Hyakujō niet zegt verlichting te cultiveren. Hij zegt, bereik het eerst en zorg er dan voor het op alle mogelijke manieren te beschermen, het te verfijnen, er dieper in te

gaan, er meer wortels van te vinden. Het echte werk begint als je verlicht bent geworden. Alles wat je ervoor hebt gedaan lijkt dan maar een hele kleine inspanning. De grote inspanning begint met de eerste glimp van verlichting. Je kunt eruit terugvallen – het hele verleden zal je terugtrekken, het hele verleden zal je zeggen dat het allemaal verbeelding is.

Je moet heel alert zijn. Het verleden is je vijand en deze nieuwe loot, deze nieuwe bloem – zo klein en zo teer, maar zo mooi – als het je lukt haar te beschermen, wordt ze al gauw je eeuwigheid. Al gauw wordt ze je natuur. Dan houdt de inspanning op.

Als zenmeesters over 'moeiteloos' spreken, verwijzen ze naar de staat waarin je verlichting goed gefundeerd is. Je hoeft nu geen moeite meer te doen; je kunt nu ontspannen zijn en op je gemak, het groeit vanzelf. Het brengt veel blad voort en veel bloemen en veel zegeningen.

Sekisö schreef:

*De dharma lente
heeft nooit droog gestaan;
het stroomt zelfs nu nog.
Een enkele druppel viel
en verspreidde zich wijd en zijd.
Word niet gegrepen
door de versieringen aan de buitenkant
en de afscheiding eromheen.
In het holst van de nacht schijnt de maan
vanuit het midden van de vijver.*

Wat Sekisö zegt is heel symbolisch. *De dharma lente* – de lente, wanneer zij die rijp zijn plotseling volop bloemen dragen, als de donkere nacht eindigt en de morgen is gekomen -- *De dharma lente heeft nooit droog gestaan*. Hij zegt: 'Onthoud dat de dharma lente nooit droog komt te staan; hij komt altijd, net zoals hij altijd kwam in de tijd van Gautam Boeddha, of zelfs daarvoor. Het maakt deel uit van de eeuwige natuur. Het gaat er gewoon om dat je er klaar voor moet zijn de trein te nemen. De trein komt altijd, maar of je komt op het station voordat de trein er is, of je komt er als de trein is vertrokken – je treft altijd een leeg perron aan. Verdrietig en gefrustreerd ga je terug naar huis.

Ik hoorde dat drie professoren op het station een verhitte discussie voerden over een filosofische kwestie. Ze gingen zo in de discussie op en ze vergaten dat de trein maar drie minuten stopte. Toen de trein begon te vertrekken merkten ze het nog steeds niet. Plotseling zag een van hen het en alle drie renden om de trein te halen. Maar twee lukte het in het laatste rijtuig te komen. Een bleef achter en hij stond er zo droevig bij dat een kruier die had gezien wat er gebeurde, zei: 'Waarom bent u zo droevig? Er komt gauw een volgende trein en binnen slechts een paar uur ontmoet u uw vrienden weer,' Hij zei: 'Daar gaat het niet om. Ik was degene die zou weggaan! Zij waren alleen gekomen om me uit te zwaaien. Nu is het een complete puinhoop...' Maar in haast kan dat gebeuren.

De dharma lente heeft nooit droog gestaan. Het is altijd beschikbaar; jij bent er alleen niet klaar voor. De hele verantwoordelijkheid rust op jou, op je eigen schouders. Het bestaan is boeddha's even gunstig gezind als altijd, maar je kijkt er niet eens naar. Je bereid je niet voor, je bent niet eens oplettend zodat wanneer het komt...

In feite komt het nooit, het is er altijd – *jij komt er toe*. Hoe dieper je oplettendheid gaat, en plotseling ontdek je een geweldige realiteit die je overspoelt. In je allerbinnenste centrum ligt het al te wachten.

De dharmalente heeft nooit droog gestaan; het stroomt zelfs nu nog. Een enkele druppel viel en verspreidde zich wijd en zijd.

De oceaan van de dharmalente is altijd bereid je in zich op te nemen; het heeft voor jou altijd ruimte, je bent altijd welkom. Niemand is ooit afgewezen door de dharmanatuur. Zelfs als een enkele druppel valt, verbreid hij zich over de hele oceaan, *wijd en zijd*.

Word niet gegrepen door de versieringen aan de buitenkant en de afscheiding eromheen. In het holst van de nacht schijnt de maan vanuit het midden van de vijver.

We worden allemaal door versieringen aangetrokken, door de niet essentiële dingen. Een vijver heeft misschien een afscheiding om zich heen met prachtige standbeelden, beeldhouwwerk, architectonische ontwerpen. En je kunt zo betrokken raken bij die versieringen dat het je ontgaat dat de vijver de maan weerspiegelt, precies in het midden. Dit is alleen maar symbolisch. Het zegt dat de existentiële waarheid altijd in het midden schijnt van deze wereld van versieringen. Macht, allerlei wensen, motiveringen, verlangens – temidden van deze hele massa, precies in het midden van je wezen, wordt de volle maan weerspiegeld. Raak niet verstrikt in versieringen.

Maneesha heeft gevraagd:

Geliefde Meester,

Ik heb u horen zeggen dat de verlichten, net als de vogels, geen voetafdrukken achterlaten. Toch raken mensen als Isan nog honderden jaren nadat ze zijn gestorven ons bewustzijn. Wilt u hierop alstublieft commentaar geven?

Maneesha, het raken van je bewustzijn is een andere zaak. Voor het openstaande bewustzijn zijn op dit huidige moment alle boeddha's beschikbaar om jou te vieren, om je mee te nemen in de nieuwe open ruimte die je eeuwenlang hebt gemedend. Maar dat laat geen voetafdrukken achter. Het gaat het vermogen van een vogel te boven om voetafdrukken achter te laten in de lucht.

De innerlijke wereld is bijna als de lucht – het is de innerlijke hemel. En de mensen die de innerlijke wereld zijn binnengegaan kunnen ook geen voetafdrukken achterlaten. Het is hetzelfde als je zegt dat je ze van buitenaf niet kunt volgen, door hun woorden, door hun geschriften. Je moet in jezelf gaan en plotseling ben je verbaasd dat je verdwenen bent en een boeddha verschenen is. Je hebt Boeddha's voetafdrukken niet gevolgd – hij kan er geen maken. In de lucht kun je niets schrijven.

Alle geschriften en alle grote godsdiensten houden de massa voor de gek en exploiteren die. Je moet in jezelf gaan en alle godsdiensten ondersteunen je erin buiten jezelf te gaan – naar Jezus, naar Mohammed, naar Boeddha, maar buiten jezelf gaan. Hun leringen opvolgen, hun geboden opvolgen. Volgens Boeddha is dat wat je op de verkeerde weg brengt.

Geen boeddha kan voetafdrukken achterlaten, dus hoe kun je hem navolgen? Volgen is eenvoudig onmogelijk. Je kunt alleen in jezelf gaan. Je kunt een levende boeddha begrijpen, je kunt zijn energie in je opnemen; je kunt zijn lied horen, je kunt zijn stilte begrijpen; je kunt vervuld worden door zijn aanwezigheid – maar dit is niet volgen. Dit is eenvoudigweg de alchemie van zijn bij een meester. Je kunt eenvoudig verdwijnen in de stiltes van de meester. Maar je volgt geen voetafdrukken; je gaat in jezelf, je hebt je eigen weg van de buitenkant naar het centrum.

Nu is het moment aangebroken voor Sardar Gurudayal Singh. De arme kerel moet zo lang wachten en hij draagt de regenboog tulband met zoveel zorg. Hij was altijd precies een oude hippie. Plotseling is hij een mini-guru geworden! En hij geniet er zo van, en een richtsnoer zijn voor velen... Dit is wat je noemt transformatie.

Ronald Reagan en George Bush gaan samen wandelen in de bergen van Montana. Ze hebben de hele dag gelopen, de aankomende presidentsverkiezing besproken en Ronald geeft George allerlei adviezen hoe hij zich moet presenteren en er goed uitzien op TV.

Plotseling kijken ze op een zien een enorme grizzly beer over de heuvel op hen toe komen. Onmiddellijk grijpt Bush in zijn rugzak en haalt er een paar hardloopschoenen uit. Dan begint hij zijn wandelschoenen uit te trekken en zijn gympies aan te trekken.

'He', zegt Ronald, zenuwachtig. Je denkt toch niet dat je harder kunt lopen dan die grizzly beer, of wel?'

'Ik hoef dat ook niet', zegt Bush met een grijns. 'Ik hoef alleen maar harder dan jou te lopen.'

Kowalski komt thuis na een jachtpartij in de ochtend, met zijn geweer in de ene hand en zijn jagerstas over zijn schouder geslingerd.

Zijn vriend, Slobovski, ziet hem aan de andere kant van de weg en roept uit: 'He, Kowalski! Wezen jagen?'

'Dat klopt', zegt Kowalski. 'Heb op eenden gejaagd.'

'Te gek', zegt Slobovski. 'Hoeveel heb je er?'

'Wel', antwoordt Kowalski, 'als je kunt raden hoeveel eenden ik in mij tas heb – dan geef ik ze je alle twee.'

'Ah!', zegt Slobovski, zich op zijn hoofd krabbend. 'Drie?'

Harry en Harriet zijn een heel vroom godsdienstig paar. Ze nemen alle christelijke godsdienstige feestdagen in acht door strikt kuis te blijven tot de feestdagen voorbij zijn. Tijdens de vastentijd die een hele maand duurt besluiten ze geen seks te hebben. Ze zijn bijzonder voorzichtig – ze slapen zelfs in aparte kamers om er zeker van te zijn dat ze niet in de verleiding komen.

De vastentijd eindigt zondagmorgen om zes uur en inderdaad, precies om zes uur hoort Harriet hevig kloppen op haar slaapkamerdeur.

'Ben jij dat Harry?' vraagt Harriet.

'Ja!' roept hij. 'Dit is je liefhebbende echtgenoot!'

'Ah, Harry!' giechelt Harriet. 'Ik weet waarom je klopt!'

'Je weet *waarom* ik klop!' roept Harry, 'maar je zou eens moeten weten *waarmee!*'

... Deze mop was aan mij gegeven; iemand heeft hem vast verzonnen. En toen Nirvano mij de mop vertelde, had diegene er een Jaina paar van gemaakt. De naam van de echtgenoot was Halvabhay en de naam van de vrouw was Mevabhay. En de Jainas hebben een religieus feest dat Paryushan heet, dus in de mop heette het feest Paryushan. De rest van de mop was hetzelfde gebleven.

Maar moppen hebben hun eigen oorsprong, zoals ik Nirvano vertelde. Je kan de samenhang niet veranderen. Een Jaina paar past er niet in. Over Joden kun je elk soort mop vertellen; hun smaak is groot genoeg, alles past. Maar over Hindoes, over Jainas, over Boeddhisten, dan kun je niet alleen maar de namen veranderen. Ze passen dan absoluut niet, want ze hebben dan geen natuurlijke samenhang.

India heeft geen eigen moppen. Alle moppen zijn geïmporteerd – gelukkig is er geen belasting op het importeren van moppen! Je kunt de namen wel gewoon in Indiase namen veranderen, maar dan klopt het niet meer; het klinkt niet goed. Zelfs een mop heeft een

bepaalde samenhang, een bepaald verband. Het is niet gewoon maar een mop. Je kunt die niet overzetten naar waar je maar wilt, hij heeft een eigen klimaat. Bijvoorbeeld, een Joodse mop kan niet worden overgezet in een ander volk, want die mop heeft een eigen geschiedenis.

Je moet weten dat niemand moppen schrijft. Er zijn geen moppenschrijvers. Waar komen moppen vandaan? Van de wijsheid van de mensen, over honderden jaren... ze gaan door vele handen, door vele situaties heen en bereiken dan een verfijning. Niemand kan opeisen dat hij de auteur is. En probeer nooit de namen te veranderen, want ze vallen dan volkomen buiten de samenhang.

Als je niet kunt ontdekken waar de mop thuis hoort, zet er dan gewoon maar Joodse namen in. Ze zijn het enige volk dat zo'n rijke geschiedenis heeft, en het heeft een speciale reden dat ze elke mop kunnen hebben. Ze hebben zoveel geleden sinds Mozes hen uit Egypte leidde op zoek naar Israël. Hun hele leven gedurende deze vierduizend jaren was er een van lijden en lijden en nog eens lijden.

Ik hoorde van een stervende oude Jood die tot God bad. Zijn familie was verbaasd over wat hij zei. Hij zei tegen God: 'God, genoeg is genoeg! Nu moet u anderen kiezen als uw uitverkoren volk.'

Dit dwaze idee dat Joden het uitverkoren volk zijn was de oorzaak van al hun lijden. Maar lijden moet op de een of andere manier van troost worden voorzien – een zalf voor zo vele wonden. Moppen hebben zich gevormd in de Joodse context. Het was de bedoeling dat zij lachten; hoe kon je anders de pijn vergeten? Hoe kon je al het lijden vergeten dat zij hebben doorgemaakt? Ze verloren hun land...

Ze hebben het pas terug, veertig jaar geleden; nu is het een strijd het te houden. Overal zijn ze omringd door de Moslims. En er is geen uitweg, ik zie geen mogelijkheid voor hen om daar te overleven. Het is de meest afschuwelijke en de meest criminele daad van de Amerikaanse politici ze Israël terug te geven, wat in handen was van de Moslims. Maar het was een slimme strategie. Op deze manier konden ze van vele Joden af komen zonder ze te doden. Ze deden precies hetzelfde wat Adolf Hitler deed. Hij vermoordde zes miljoen Joden want het probleem was dat als de Joden het uitverkoren volk zijn, wie zijn dan de Duitsers? Dit was het conflict. Adolf Hitler dacht dat zijn volk, de Noordse Germanen, het uitverkoren volk van God was, en Joden waren het daar niet mee eens. Hij vernietigde zes miljoen Joden. Amerika deed hetzelfde maar op een meer diplomatieke manier. Na de Tweede Wereldoorlog gaven ze Palestina aan de Joden, dat ooit Israël was en in handen was gevallen van de Moslims. Eeuwenlang hadden Joden zonder enig eigen land geleefd – en ik denk dat het ook niet nodig is. 'Landen' zouden moeten verdwijnen, grenzen zouden moeten verdwijnen; iedereen zou een bewoner van deze planeet moeten zijn. Maar omdat Palestina na de Tweede Wereldoorlog in handen was van Amerika, haalden de Amerikanen een hele smerige truc uit. Ze gaven het niet terug aan de Moslims maar aan de Joden. Het is waar, eeuwen eerder behoorde het aan de Joden toe. Maar het was nu zo lang in de handen van de Moslims geweest dat zelfs de naam was veranderd. Het werd niet langer Israël genoemd, het was Palestina geworden. Onder de druk van de Amerikanen die Palestina bezet hielden, maakten ze er Israël van.

Staten zijn zo niet tot stand gekomen. Er zijn nu duizenden Joden uit andere landen, in het bijzonder Amerika, naar Israël verhuisd. En ze zijn aan alle kanten omringd door Moslims. Veertig jaar lang hebben ze voortdurend gevochten en zijn gedood.

Dit is de fundamentalistische christelijke mind die een hele slimme truc heeft uitgehaald. En ik kan geen enkele toekomst voor Israël zien. Op een dag houdt Amerika op ze wapens te

geven – ze zijn een eilandje omgeven door miljoenen Moslims – ze zullen allemaal worden gedood. Maar Amerika speelde een spelletje, dwong de Joden en de Joden dachten dat Amerika hen gunstig gezind was. Ze hadden een geweldige verwachting op een dag hun eigen land te hebben, dus snelden ze er met al hun geld heen. En ze sturen nog altijd geld – de andere Joden die zijn achtergebleven – zodat al hun geld in Israël teniet wordt gedaan. Ze zitten nu in zo'n moeilijke positie: ze kunnen noch teruggaan – ze brachten alles mee wat ze hadden – noch kunnen ze een toekomst zien waarin ze in vrede kunnen leven. Elke dag is het onophoudelijk oorlog, terroristen van allerlei slag; niemand is veilig.

Deze situatie is heel vreemd. Op een ongelukkige dag vierduizend jaar geleden bracht Mozes de Joden naar Israël. Het kostte hem veertig jaar om dit kale land te vinden dat hij altijd 'het heilige land' noemde. Hij moest het wel het heilige land noemen anders zouden zijn volgelingen hem hebben vermoord! Een zoektocht van veertig jaar in de woestijn, tweederde van de oorspronkelijk deelnemers die met hem mee waren gekomen waren gestorven. En ze passeerden Saoedi-Arabië en Iran – Joden kunnen hem dat nooit vergeven. Als hij was gestopt in Saoedi-Arabië dan zouden ze vandaag de rijkste mensen ter wereld geweest zijn. Maar toen wist niemand van benzine en olie, dus het is niet zijn fout. Maar een ding is zeker, dat hij geen groot profeet is. Hij zag niet dat precies daar, onder de grond, er zoveel benzine en olie zat. Wat is dat nou voor een profeet... ?

Toen hij ontdekte dat de tijd begon te dringen – hij was nu tachtig en het heilige land was in geen velden of wegen te bekennen – verklaarde hij, in uiterste wanhoop, eenvoudigweg Israël tot de heilige plek van God, het heilige land. Alleen maar om zijn volgelingen tevreden te stellen... alhoewel die niet erg tevreden waren. Kijkend naar het heilige land zeiden ze: 'Mijn God! En wij zijn het uitverkoren volk van God en dit is het beloofde land.' Mozes verdween met het excuus dat een kleine stam van de Joden in de woestijn was verdwaald – 'Ik ga ze zoeken en ze terugbrengen.' En hij kwam nooit terug. Hij vond ze wel – ze waren in Kasjmir. En Kasjmir *lijkt* op een beloofd land: het is zo mooi, onvergelijkbaar met enige plek op aarde; zijn schoonheid is groots. Als Mozes alle Joden gewoon naar Kasjmir had gebracht, dan waren ze tevreden geweest: 'We zijn beslist het uitverkoren volk van God en dit *is* het heilige land.'

Die ene kleine stam die was afgedwaald van de hoofdkaravaan van de Joden kwamen aan in Kasjmir en ze dachten dat ze er waren! Ze bleven in Kasjmir en toen Mozes kwam – zijn graf is in Kasjmir – bleef hij bij hen. Het is een vreemde samenloop van omstandigheden dat Jezus ook in Kasjmir stierf en dat beide graven op dezelfde plaats zijn.

Jezus heeft nooit geweten dat hij een Christen was. Hij was als Jood geboren, hij leefde als een Jood, hij kenmerkte zichzelf als de laatste profeet van de Joden. En dat was de reden dat de Joden hem kruisigden, want ze wilden de zoon van een timmerman die op een ezel reed niet accepteren als hun laatste profeet. Het was irritant.

De wederopstanding is dus maar een verhaal. Jezus werd na zes uren van het kruis genomen, want de Joden zien de zaterdag als een heilige dag; er wordt geen werk verricht. Dus op de vrijdagavond – Jezus had maar zes uren aan het kruis gehangen – moesten ze hem voor zonsondergang ervan afnemen, want anders zou het arbeid zijn.

En het Joodse kruis is heel primitief, een oud type mechanisme. Om te sterven moet je er tenminste achtenveertig uur aan hangen. Binnen achtenveertig uur kun je nog van gedachten veranderen; daarom pleegt nooit iemand zelfmoord aan een Joods kruis, want wie kan achtenveertig uur lang de gedachte zelfmoord te plegen volhouden? Binnen een of twee minuten al zegt hij: 'Laten we er nog maar eens over nadenken. Wat voor haast is erbij? En bovendien heb ik honger.'

Dus na zes uren – Jezus was een jonge man, nog maar drieëndertig, krachtig en gezond – verdween hij. Het was een pure samenzwering met de Romeinse gouverneur. Judea stond onder Romeinse bezetting. De Romeinen waren niet geïnteresseerd in Joodse problemen, of Jezus al dan niet de profeet is. Het was voor hen van geen belang. Pontius Pilatus, de gouverneur, had voor de kruisiging een gesprek met Jezus om te bekijken of deze man gekruisigd zou moeten worden. Hij ontdekte dat deze man absoluut onschuldig is – misschien wel een kleine lastpost, omdat hij alleen maar op een ezel rijdt, gevolgd door twaalf idioten die geloven dat hij de eniggeboren zoon van God is, en hij heeft die idioten beloofd: ‘Jullie zullen een speciale plaats krijgen in het Koninkrijk Gods.’ Natuurlijk vonden andere Joden ook dat dit erg vervelend en irritant was. Iedereen lacht om de hele zaak – ‘Is dit jullie laatste profeet?’ Er wordt zelfs vermoed dat zijn vader niet zijn echte vader is.

Na 6 uren werd Jezus van het kruis genomen, en de Romeinse gouverneur en zijn soldaten hielden de wacht bij de grot waarin hij was gelegd nadat hij van het kruis was genomen. Hij gaf toestemming aan de volgelingen van Jezus hem mee te nemen uit Judea. Er was geen wederopstanding, want zelfs de dood had niet plaatsgevonden. Hij was volkomen in leven; het kostte maar een paar dagen om zijn handen en voeten te genezen die aan het kruis waren genageld.

Gegeven de situatie zal geen enkel intelligent mens teruggaan naar Judea. Hij ging ook op zoek naar die ene verloren stam en kwam terecht in Kasjmir. Mozes stierf in Kasjmir en tweeduizend jaar later stierf Jezus daar ook. Hun beider graven liggen daar bij elkaar. Noch Joden noch Christenen willen het erkennen, maar het is zo duidelijk: op beide graven is de tekst in het Hebreeuws en op beide grafstenen staan de namen van de personen, Mozes en Jezus, gegraveerd. De familie die de graven beschermd is nog steeds Joods; dat is de enige familie in heel Kasjmir die de Moslims niet tot de Islam bekeerd hebben. Alle andere Joden werden gedwongen Moslim te worden, maar deze familie lieten ze met rust omdat ze de graven van Mozes en Jezus beschermden en ervoor zorgden, en omdat de Islam Mozes en Jezus ook als profeten accepteert. Dit is dus de enige familie. Maar geen enkele paus gaat erheen om naar het graf van Jezus te kijken en ook praten christenen er niet over, noch maken Joden zich ooit druk over Mozes.

En de christenen hebben geen antwoorden: zelfs als Jezus was herrezen, moet hij een tijd later zijn overleden. Waar ging hij heen? Bedoelen ze dat hij maar blijft herrijzen? Dan moet hij hier ergens zijn!

Door al dit lijden hebben Joden een manier gevonden om te lachen, zelfs in ellende, en dat is de mop. De mop is zuiver een Joodse uitvinding.

En je moet nooit namen veranderen, want alleen maar de namen veranderen helpt niet. Een Jaina paar... het is voor hen onmogelijk te zeggen wat de mop betekent. ‘Je weet waarom ik klop’, roept Harry, ‘maar je zou moeten zien waarmee!’ Geen enkele Indiër zegt dat. Dat is gewoon onmogelijk.

Dus ik zei tegen Nirvano: ‘Verander de namen. Zet er een paar christelijke namen in’... want Joden hebben al zoveel klappen gehad. En ik houd van ze. De helft van mijn sannyasins zijn Joden, en het merendeel van hen zijn mijn sannyasins omdat ik de enige persoon ben die van Joodse moppen houdt. Ze hebben een smaak die eigen is. Landen als India zijn heel serieus. Een mop vertellen... Indiërs voelen zich dan erg gekwetst, het zijn zulke onderdrukte mensen. Er zijn hier een paar van mijn oude vrienden die Jainas zijn. Ik vertelde Nirvano: ‘Wil je ook dat ze weggaan?’ Als ze de mop horen van Halvabhay en Mevabhay, dan blijven ze niet!

De mensen die mijn boeken van het Engels in het Hindi vertalen sturen me steeds maar briefjes: 'Wat moet we met de moppen doen?' En de mensen die mijn Hindi boeken in het Engels vertalen – die vragen mij steeds weer: 'Wat moeten we met de poëzie doen?' Dus ik zeg ze: 'Als je het kunt, vertaal dan de poëzie in proza. Als je het niet kunt, laat het er dan gewoon maar uit.' En tegen de mensen die van Engels naar Hindi vertalen zeg ik gewoon: 'Je kunt niets anders doen dan de moppen eruit laten.' Indiërs worden er absoluut woedend om – ze zijn al woedend op me. Een dergelijke ernst stamt uit een oud ziektebeeld en de wond is nog niet geheeld.

Joden hebben beslist hun karakter getoond. In al hun ellende hebben ze hun lachen behouden, dat hebben ze niet verloren. Maar het is een merkwaardig soort psychologie dat de mensen die lijden altijd van lachen houden. Dat geeft tenminste enige ruimte om de ellende te vergeten. Mensen die vredig hebben geleefd, zonder lijden, weten niet wat lachen is.

Ik heb er vaak over gedacht dat ik over de psychologie van moppen zou moeten spreken. Het heeft zoveel verwickelingen, waarom een bepaalde mop een mop is en waarom die ontstond; wie waren de mensen, wie waren de mensen die deze mop hebben gemaakt? Tegen welke achtergrond ontstond de mop en werd die ook verfijnd? – want het kost eeuwen werk. Een enkele mop kan tot eeuwen terug worden herleid, en je ontdekt dat er kleine verschillen zijn opgetreden en uiteindelijk komt hij tot perfectie. Het is een kunstwerk. Maar het heeft een bepaalde sfeer nodig en een bepaald begrip en een bepaalde openheid, een bepaalde ononderdrukte vrolijkheid; anders kan het mislopen.

Dit is een prachtige mop – maar Nirvano is geen Jodin. Ze dacht dat het beter was hem christelijk te maken omdat ze de christelijke namen beter kent en ze het festival van Lent kent. In een Joodse context zou het nog beter geweest zijn omdat ze de meest ononderdrukte mensen ter wereld zijn. Het is geen toeval dat Sigmund Freud – een Jood – een nieuwe wetenschap begon: psychoanalyse. Die hele wetenschap is tegen onderdrukking. Elke mop heeft een lange geschiedenis en diepe achtergrond. Het is goed om af en toe de hele serie aan Sardar Gurudayal Singh te geven om de oorsprong van deze moppen te ontdekken – hun psychologie, de mensen, want er zijn zoveel typen mensen. De Joden bijvoorbeeld vertellen moppen over zichzelf; ze zijn intelligente mensen. Andere mensen vertellen moppen over de Polen, die hele onintelligente mensen zijn. Ze kunnen zelf geen mop maken, dat is onmogelijk. Maar in een bepaald opzicht zijn ze knap; ze laten het aan de hele wereld toe moppen over hen te maken. Fijne mensen!

Nivedano...

....

Wees stil. Doe je ogen dicht en voel dat je lichaam volledig bevroren is.

Kijk nu naar binnen.

Breng heel je bewustzijn als een speerpunt samen, zich een weg banend naar het absolute centrum van je wezen. Dieper en dieper en je vindt dan absoluut het levensvuur.

Dit vuur brandt niet, dit vuur is koel. Dit vuur is als bloemen. Deze vlammen zijn je eeuwige, goddelijke bronnen. Op dit moment ben je de boeddha.

Zorg voor de boeddha, vierentwintig uur lang; vorm de boeddha, vierentwintig uur lang.

Vergeet geen moment je boeddhaschap je te herinneren.

Naarmate je herinnering zich verdiept, naarmate je gewaarzijn helder wordt, naarmate je oplost in je getuige zijn, komt de boeddha spontaan naar boven – in je handelingen, in je woorden, in je stiltes.

Hij wordt je hele leven, en een leven van grote vreugde, een leven van zegeningen, een leven dat zuivere poëzie is, wezenlijke muziek, een eeuwige dans.

Maar houd de getuige schoon, want in je hele lichaam is alleen de getuige eeuwig; al het andere is sterfelijk. Vroeg of laat komt het in een of ander graf terecht. Het is afkomstig van de aarde en het gaat terug naar de aarde.

Alleen de getuige stijgt dan op om een deel te worden van de kosmos, zonder zijn voetafdrukken achter te laten aan de blauwe hemel. Boeddha is eenvoudigweg een naam voor je getuige zijn.

Om het duidelijk te maken,
Nivedano...

...

Ontspan. Wees getuige van het lichaam terwijl het daar bijna dood ligt.

De mind is er – kletst misschien een beetje – maar jij bent dat niet. Jij bent eenvoudigweg een wachter.

Op dit moment bevind je je op de hoogste punt van je bewustzijn, en tevens op het allerdiepste.

Duizenden bloemen dalen op je neer.

In deze stilte, in deze rust, is de avond geweldig mooi geworden.

Verzamel, voordat Nivedano je terugroept, zoveel mogelijk bloemen, zoveel mogelijk geur, zoveel mogelijk van je levenssap. En haal de boeddha over met je mee te komen. Hij heeft zich eeuwenlang in het centrum verborgen gehouden – breng hem naar de buitenkant, de wereld heeft het nodig.

Dit is het juiste moment voor elke boeddha om naar buiten te komen. Dat is de enige hoop voor de hele planeet. Als boeddha's te voorschijn kunnen komen aan hun buitenkant, in hun dagelijkse activiteiten, kunnen we het hele web van het menselijk leven op aarde veranderen. Het kan een zegening worden.

De mens heeft om maar één reden een onderontwikkeld leven geleid:

hij is nooit diep bij zichzelf naar binnen gegaan.

Ik noem alleen die mensen ontwikkeld die hun centrum hebben bereikt, en die zichzelf hebben gezien als boeddha's.

Nivedano...

...

Kom terug, maar laat zelfs in je terugkomen de gratie, de stilte, de vreugde, de gelukzaligheid van dit moment zien.

Blijf enige ogenblikken zitten, gewoon om het gouden pad dat je hebt afgelegd, en die onverklaarbare mens, de boeddha, die je hebt gevonden, voor de geest te halen – niet als een eenheid die losstaat van jou, maar juist als je meest innerlijke wezen, je diepste ziel.

Oké Maneesha?

Ja, Geliefde Meester.